

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

Գործքք երթալէն զհերոսն ծախիք բաժանորդաց կէ-
 րաքերէն. — Խօսքսորդին օրեւանն է ի Փարսիոյ արաւ-
 լայն Սէլասուս օրէն 133: — Զանգիտին վերաբե-
 րեալ որ է հարաւ զարգելէ առ Տնօրենն ի Կ:
 Պօլէոս Օլէնտիքն ի անէ վերստացէն ինչ 3:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԵՎՈՐՍՅԱՆԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ

ևորչայ դպրատունն , Պէյտղուի դպրատունն , Եւէ-
 նիխաիուի դպրատունն ևայլն . գումարէ աշա-
 կերտները , սա չափ . գրէ ինծի 10 օրինակ , ու
 Տնօրէնիդ ըսէ որ թուղթ մը գրէ երկայն բա-
 րակ ու սկսի վերէն ի վար սա աղային , և միւս
 ամիրային անունը այսինքն իմզան դնել տալ
 10 նական օրինակի համար , ուզողը աւելի : դուն
 անմիջապէս շաբթէ շաբաթ շատողուր թիւերդ ու
 հապրէ իրկէ (ստորագրուած թիւին համեմատ)
 այս ինչ այն ինչ դպրատանց աղայք աշակերտ-
 ներուն , և վարժապետը թող թէմպէհ ընէ
 (ամա անուշու թիւնով) որ աս լրագիրին ամէն
 մէկ տողը իրկուըները տուններին մտնելու պի-
 տի կարդան իրենց ընտանիքին , չէ նէ արժանի
 չեն ըլլար լրագիրը առնելու : (Խուշը խապար
 կը բերէ անշուշտ վարժապետին քի , լրագիրները
 առնող աղաքներն ու աղջիկները տունը իրենց
 հօրը , մօրը առջևը կը կարդան կոր , որ անոնք
 ալ իմանան թէ շու քաղէթա նէ իմիշ ճանըմ .
 չէ թէ որ ընտանիքը կրնան և կուզեն կարդալ
 առանց իրենց տղուն օգնութեանը Եւ ան տա-
 հա աղէկ . միայն թէ կարդան կամ լսեն) : Եւ
 քատ տղայք այսպէս ամէն շաբթու մէյմէկ խա-
 զէթա տուն տանելով և մեր ողորմած Զու-
 գին ալ ամէն շաբթու իրեն յատկացեալ դրպ-
 րատունը երթալով ու իրենք իրենց խաղէթային
 ծախքը վճարելու կարող եղող աղայոց քիւ
 մը խրատ տալով , ստակին քիւ և գրեթէ ու-
 ինչ ըլլալը , և իրենց ու իրենց ընտանեացը օգ-
 տակար ըլլալը , և գրեթէ իրենց պարտքը ըլլալը
 միտուընին խօզելով , և կտոր մընալ խալնեցու-
 նելով որ աղքատ աղայոցմէ ետե կը մնան կոր
 քանի որ անոնք կառնեն կոր ևայլն , ևայլն , եւ
 այլն . անոնք շուտով տուն կը վազեն ու մեր
 Ողորմած Զուգիէն աւելի շուտով , կրնամ ը-
 սեր , կը համոզեն իրենց հարն ու մարը ու 30
 ղրուշ կը բրցուենն , “ տարին մէկ մըն է ” ըսե-
 լով և կամաց կամաց դպրատան աղայք իրենք
 ստակ կը հանեն աղքատաց համար ալ առնելու ,
 ինչպէս որ մէնք նոր գիրք մը կառնէինք նէ ,
 գինէն երկու ղրուշ աւելի կուտայինք ամէն մէ-
 կերնիս որ դասին մէջ աղքատ տղոց համար այս-
 չափ աւելի գիրքեր առնուի : — Եւ երոյիշեալ
 դպրատանց թաղերուն մէջ կրնամ ըսէր որ հա-
 ղարաւոր ւայեր պիտի դառնուին իրենց թաղին
 դպրատան աղքատաց օգնելու ըսածիս պէս , թո-
 ղելով աղայքն որ կարող են իրենք վճարել .
 նոյնպէս ալ դուրսերը : — Եւ մասը չըմընցու-
 ցած սա կուզեմ ըսել թէ անոնք , որոնց 30
 ղրուշ տալը մեծ բան մը կերեալ , թող խոր-
 չին մէկ մը որ տարին քանի քանի 30 ղրուշներ

կը խարճեն թիւթիւնի, խաճվէի, Վէհհալթիւսա- նա երթալու, զէֆը մը ընելու, բոնճարիէն մէյ- մէկ հատ տընկելու, և այլն. և այլն. հազարու- մէկ տեսակ ծախքեր, մի միայն քէֆի համար, ոչ թէ պէտք եղած բանի. և ո՞վ չկրնար ու- ըրիշ տեղաց իր ծախքը 30 զրուշ կըտրել, ա- ռանց իրեն զարար մը ըլլալու, միայն երկու հեղ Վէհհալթիւսան երթալու տեղ մէկ անգամ մը երթալով, կամ որ և իցէ սանկ բան մը, ու Վիլիկիային համար իր տղուն տալ, որ ան ալ շաբաթը մէկ մը լրագիրը թեւին տակը առած տուն վազէ. « Վա տուտու, Ղարոնի մէջ կը- նիկները թուղթէ էնթարի կը շինեն եղեր, կար- դամ տէ նայէ » ըսելով (տէ ֆարազըմ տու- տուն ալ Ղարոն որ « դէրս քէօշէն » ըլլալը չգիտէր, տղան աշխարհագրութիւնը կը բանայ թարիֆ ընելու, և ինտոր քէֆը կուգայ, եր- բոր նայի որ իր հարը մարը սորվեցունելու կա- ռող է. նոյնպէս ալ ծնողացը խօշը կուգայ, « օղուումու վարդապետ ետիաճանք » տէյէ- ըէք) : Իս, էֆէնտիմ, Խուսիսափուրի դարա- տունը կերթայի, խրկէ հոն տասը օրինակ Ո- ղորմած Հոգիի մը՝ ձեռք, և թող կառավա- րիէն խնդրէ որ իրեն ցուցունէ տասը հատ աղ- քատ խեղճ տղաքներ, որոնց թող հասկըցունէ բանին ասը, ըսելով որ կամաց կամաց ամեն տղաքները մէյմէկ հատ պիտի առնեն (թէ որ մէկը իր լրագիրը բանի տեղ չսեպելով զիան ընէ նէ, միւս ինը կը հաւատամ որ, խօսքեր- նին կը պահեն, և ան մէկն ալ վերջը միտքը կը փոխէ մէկ քանի շաբաթէն գուցէ) : — Իս Ողորմած Հոգիին թող սկսի այսպէս ժողովք ընել մինչև որ ամեն կարօտ տղաք մէյմէկ հատ առնեն, նոյն միջոցին անկարօտներէն ստորա- գրութիւն խնդրելով իրենց համար, և թէ որ մեր Ողորմած Հոգիին չաշու մարդ է նէ, իրաւ որ չորս շաբաթ չգլէր, ամեն շաբթու ամէն տէ- ըէկ մէյմէկ Վիլիկիա կը մտնայ իրիկուան տուն երթալու : — Իսանկ Պօլսոյ ամեն դպրատուն մէյմէկ Ողորմած Հոգիի տալէդ վերջը անցիր Խղմիր, Պրուսա եայլն. և այլն : Որ և իցէ Հայ- ընեսաւեր կրնայ աս գործը ձեռք առնել ձրի, առանց իր գործին արգելք մը ըլլալու. ընդ ա- մենը շաբաթը անգամ մը իր յատկացեալ զըպ- րատունը երթալու է մէկ ժամու մը չափ, ու տղոցը (կառավարիին թողութեամբ) քարոզ տալու է, մինչև որ ամենուն հալէսը գայ. ան- կէց վերջը դպրատուն մտնող տղան էն առաջ Վիլիկիան տուն կը տանի : — Իայց երկան ըրինք, կը ներես. հիմայ նայէ ինչու համար կուգեմ որ քիչ մը « ոճափոխութիւն » ըլլայ : — Ինծի կուգայ որ չէօփիւ, տիւրկէր, սիւրիւճիւ, պա- լըխի, համալ, ընչպէս, պէքի, այլալ, սէյիս, աշի, տէյիւրմէնի, պալմէպան, և օ- տուն ետընը երբոր մէյմը լրագիր մը ձեռքը առած ատեն, կամ լրած ատեն, երբոր ուրիշ մը կարգայ, նայի որ կարգացածը կը հասկընայ կոր, չէ թէ միայն քանի կարգայ այնչափ կար- գալ պիտի ուզէ, այլ իր օրինակին ալ տա- նելով, ասի լաւ բան է ըսելով, փափաքելով պիտի 30 ը տայ բնաւ բանի մը տեղ չգնելով մանաւանդ թէ որ տղայ մը ունենայ դպրատուն դացող, և ճշմարտապէս կը հաւատամ, որ կար- գալ գիտողներ երբ հոգնութիւն առնելու հա- մար նստին չուպուս մը խմելու, տիւրկէրը գա- մէլէն, համալը բեռը վար գնելէն, ընչպէս չող կրելէն, և այլն. և այլն. ծոցէն մահրա- մային տակէն լրագիրը պիտի հանէ, « ծօ կը- նակըդ բէնձիրէյուն մի տար պաղ կեանես, էսոր մտիկ ըրէ տէ » լաւ ճանցիր « ըսելով պի- տի սկսի կարգալ, քանի որ միւսը « խա » « ծօ էտա ուր կեանես, մէկ ալ մեր մանչ առնիր »

ըսելով՝ բերանը բաց մտիկ կընէ, ու գուցէ քիչ մը երկայն ընելով Խալֆայէն ալ դազիր մը կուտեն կեղան, նորէն ծալելով ու էն- թարիին ծոցը խօթելով : — Ինող կրթեալ ժողովուրդը իրենց դէմ բան մը չսեպեն երբոր ըսեմ թէ աս տեսակ մարդիկ աւելի պիտի յար- գեն այսպէս օգտակար և արժանի շաբաթական լրագիր մը ու « տարին միայն 30 զրուշ ինչ ը- սել է, ամէնը տիւրկէրի մը օրուան աւուրէքն է » ըսելով հազարաւորներով պիտի առնեն թէ որ լեզուն ամենապարզ և տաճկերէնով խառը- շելս ըլլայ որ հասկընան. քան թէ հիմայ ձեր կրթեալ և ընթերցասէր դասը, ըստ որում Վաղդ. իւլ և Բնգը. ու լեզուած հայերէնը բիրէյի պէս կերեայ անոնցաւունուն : — Իայց գուցէ հարցունես թէ ինչ է նպատակս, տղոցը առնել տալ լրագիրը որ տուն տանին կարգան և այլն : — Վառն աղէկ գիտես որ Հայոց մէջ գրեթէ ամէն ընտանիքի մէջ քիչ շատ փափաք կայ կրթութեան, « կարգալ սորվելու » (ինչ- պէս որ հասարակ ժողովուրդը կը կոչեն) և թէ դպրատուն գացող տղայ մը իր սորված գիրքէն, երգած դպրատան երգէն և այլն. կարգալու կամ երգելու ըլլայնէ ընտանիքին մէկը չէնէ միւսը « ծօ աս ինչ է » տէյի մտիկ կընէ. և որչափ ևս առաւել « էյ ծօ, կարգա տէ մտիկ ընենք » պիտի ըսեն, երբոր տղան իմացունէ որ վարժա- պետը տուաւ որ տունը կարգայ, թէ շաբաթա- կան « խաղէդ » մըն է, որ մէջը շատ աղւոր բաներ կան, և երբոր տեսնան որ « պալաւ խա- զէդաներու պէս քրքաւ չէ » ու աղէկ մը կը հասկընան կոր, և թէ ամէն կարգացածին ի- ընենց կը վերաբերի, այսինքն չօճուիլ ինտոր նա- յելու է, պաղած օտանին ինչու համար ծաղիկ պահելու չեն գիշերը և այլն. և այլն. անշուշտ, մուլթալ, Պարոն Վիլիկիա, համաւար մէկ մա- հալէնէն միւսը պիտի վազէ, ու բաժանորդնե- րուն քիչնալուն տրամելու տեղը, քունը պի- տի փախել խասեպէդէդ որ այսչափ օրինակ ին- տոր տպելու է տէյի : Վ կը ընտանք նախ տղայոց բաժնեղ իբրեւ ծանուցում մը պիտի ըլլայ, քան- զի ան տեսակ ընտանեաց չես կրնար պատին վը- րայ ալիզօ փախցունելով բանին ասը հակըցու- նել, և միայն մէկ տարուան համար թէ որ հի- մա քանի զանազան տեղեր որ հոգաբարձու ու- նիս, դպրատունները բոլոր աշակերտաց բաժ- նուրի, բաւական է, ալ միւս տարին ճիւղերդ տընկէ հէմէն յօգուած գրէ, ալ բաժանորդի քիւլթենէ մի վախնար : — Իայց թօսա՞նք սա է քիչ չէ թէ միայն չէօքիւ Վարկոս և տէյիւր- մէնի Վիրգոր պիտի առնեն լրագիրը, այլ շատ « ընթերցասէրներ » որ հիմա լրագիրը ձեռքը առած ու « Լուստէ մինչև երկու շաբաթանկ մի և նոյն սենեակի մէջ ժամանակ անցնողները կը խաղաւ և անհանգստութիւն, և այլն » կար- գացած ատեն, « էյ, ամէն մարդ գիտէ ան », ըսելով գուցէ մէկդի կընտենէ՞ ան ատեն երբ « Լուստէնէ մինչև իրիկուն օտայի մը մէջ խա- բանմիշ ըլլալ նստել մարդուս սինկրինները կը թուլցնեն, միտէն կը զգայնեն, խեղճ կանիծէ վար կը ձգէ, դեղնած չորցած մամուկ մը կը դառնայ, մէյմալ նայիս քի « էօհէ էօհէ » վէ- ընէմ եղեր է », կարգայ նէ՞ բնականէն պիտի կարգայ մինչև վերջը առանց սիրտը նեղանալու, և պիտի տեսնաս որ մեր կրթեալ երիտասարդ- ներէն ու « երիտասարդուհիներէն » աւելի բա- ժանորդ պիտի ունենաս քան թէ հիմա : — Հոս աս ալ ըսեմ թէ ինծի կուգայ որ աս բանը շա- տոնց ձեռնարկելու էր մէյ մը հասարակութեան ուշադրութիւնը լրագրաց օգտակարութեանը, էյլէնտիրմիշ ընելու միջոց մը, և միանգամայն աղւոր տեղեկութիւններ տուող ըլլալուն դառ-

ձուներու. անկէց վերջը շատ դուրին է կամաց կամաց լեզուդ շտկել : Եւ վերջին ըսածիս հա- մար գուցէ արդէն խորհած պիտի ըլլաս նամա- կիս առջի մասը կարգացած ատենդ թէ՞ թէ որ հասարակաց խօսած խառնափնդոր Հայերէնը հը- րատարակելու ըլլամք նէ՞ վերջը ուր կուգայ կեղայ : — Հա, նայէ ուր կեղայ, — Վառն մէյմը ժողովուրդին միտքը գրաւեցիր մի անանկ հաստատ, որ անհամբերութեամբ սպասեն ա- մէնը « Հարաթ օրուան », որ « նայինք խա- զէթային մէջ ինչ պիտի ըլլայ այս շաբթու », անկէց սկսեալ կամաց կամաց՝ լեզուդ շտկել. այսինքն ինծի պէս անանկ « խեղճ կանիծուր » և այլն, միւսեր, այլ աւելի քաղաքավարու- թեամբ խօսէ, « սինկրիններ » ըսելուդ տեղ, « ջիւրը » ըսէ. տահա միւս անգամին, « մի- տէն » ըսելու տեղ, « ստամբսը » ըսէ. ամէն շաբթու ասանկ նոր բառ մը ելածին պէս, կար- գացողը շուտով կընտենէ ու կը հասկընայ թէ « ջիւ » նէ տէմէք, և այլն, ու ծառի մը բուս- նելուն պէս անդայ կերպով մը հէմ գուն ու ճըդ կը շտկես հէմ դիմացինդ Հայերէնը կըսոր- վեցունես : Իայց պիտի ըսես թէ՞ հիմակուան կրթեալները ուր գտնան պէտք եղածին պէս շա- րագրուած լրագիրներ և այլն. և այլն. թող միւս լրագիրները շարունակեն իրենց ընթերցասէրնե- րը կըսացունել ամենայն դուրեւրութեամբ շարա- գրուած, ու ամէն մէկ դիրքէ կը զգայնէ դէրազելով կըսուած յօգուածներով որպէս վն ներկայ դա- րուս երիտասարդը իր աղանձին տունը գացած ատեն, կարող ըլլայ աս աղին լրագրաց ամէ- նէն ընտիր և ամէնէն տիւրկիւն և շահաւետ մա- սերէն երբեմն կարգալով ճանիկին փափուկ և կրթեալ զգայարանները էյլէնտիրմիշ ընել (ալ գնա հասկըցիր) : — Իսկ թէ որ երբեք միտքէդ անցնի որ գուցէ կրթեալ մասը լրագիրդ բոլոր- րովին ձեռքէ ձգէ ու միւս դասին մէջ մնասնէ՞ ընաւ մի վախնար, կրթեալն ու անկրթը (տը- գէտը ըսել կուգեմ, էտէպիւղ Հասկընաս) մէկտեղ կը գրուին, աս գիտցած ըլլաս : — Իայց կարծեմ շատ զուրկեցինք, և կը յուսամ որ կը- ցայ միտքս հասկըցունել, թէ որ բան մը պակաս թողուցինք, կամ հարցմունք մը ուզես ընել և այլն նէ՞ հէմէն գրէ, բացէ՞ ի բաց, առանց « գը- րաբառի » (զէրէ անցած օր նամակ մը առի Պօ- լիսէն, քիչ մը շատկէկ գրաբառ գացեր էր, մէկ երկու անգամ կարգալ հարկ եղաւ որ « եղ- բոր մերոյ » ըսելը մտնայ մեր հաստը գլուխը) : և թէ որ գլխու ցաւ չէ քեզի նէ՞ կըցածիս չափ կը ջանամ բացատրել մի ըստ միով, երկայն բա- րակ : — Վառն սա ալ միտքէդ անցնի, (քան- զի իմ միտքէս անցաւ) թէ լրագիրը քիչ մը տա- հա մեծկակ ըլլար նէ աղէկ կը լրար և այլն : — Իայց խորհէ մէյ մը, Պարոն Վիլիկիա, երբոր սկսիս այսչափ դպրատուններ, ուր որ հիմա Հո- գաբարձու ունիս, և ուր որ պիտի ունենաս ա- շակերտաց Վիլիկիայ բաժնեղ, քանի հազար բա- ժանորդ պիտի ունենաս, և քանի հարիւրաւոր միտքեր պիտի արթնցնեն ու հալէսին բերես որ ատենը մէյ մը քեզի շահաւետ յօգուածներ խրկեն. և որչափ ստակ պիտի վաստակիս ու ճէ- պըդ ծոցը լեզուն տուն պիտի դառնաս ամէն ի- ըրիկուն մամուլդ մեծցունելու, ծառաներդ շա- ցունելու, ձի մը առնելու ասդին վաղելու հա- մար, աշխարհքիս չորս դին նամակ գրողներ ու նենալու որ ամէն տեղէ լուր առնես, ևս ըսես նէ քեզի ամէն շաբթու մէյ մէկ օրա գուար- ճարանութիւն խրկեմ կուգեսնէ՞ ու պատկեր- ներով լրագիրդ ետեի կողմը դիր. վերջապէս անշուշտ քաջալերութիւն գտածիդ պէս թուղ- թիդ պօք մեծցունելը բնական հետեանք մըն է, որն որ լրագիրդ առնողները թող իմանան, որ

Կրկնական որ օրի պիտի մեծնայ, ու Կախա-
 խնամութիւններէնէ՝ գուցէ պատկերազարդ շա-
 բաթականներու սրբան անցնի . և ինչու համար
 չունինք մինչև աս օրս շաբաթական պատկերա-
 զարդ լրագիր մը, տասնըփեց երեսով, ամէն մէկ
 երեսը Մասիսին մէկ երեսին չափ . քանի ետե-
 ղան չունինք որ ձիւերնիս երկնցունենք . Տաճ-
 կերէն առակը գուցէ լրած ես, աղւոր խրատ
 մըն է ան, ամէն մարդ ուզէ չուզէ հետեւելու
 է : — Տաճա շատ ըսելիքներ ունիմ, բայց կը
 վախնամ աս անգամ գրելու, չըլլայ որ ձանձ-
 րութիւն տամ (սանքի գիտես քի չտուի) . հէմ
 ալ քուսն աչքէս կը վազէ կոր քի, ու Կրկն-
 կիս և ոչ Կրկնօրիկ կրնան աւելի գրել տալ
 ինծի :

Ար խնդրեմ նաև որ եթէ աս ըսածներս
 մէկուն խնայողներու ըլլանէ՝ ով ըլլալս չզուր-
 ցես, մեյմալ քեզի նամակ գրեմ նէ՝ երկուք
 կը լլայ, հա : Ա՛յ երջը ընթերցասիրաց և կրթնոց
 երեւելաց բանակ մը վառակը վազեն, լուրիկս կը
 հանեն : Ինծի կհարցունես նէ մէկուն բան մը չը-
 սես աւելի աղէկ կրնես, քանզի գուցէ վաղ-
 խընդան, ու ինծի պէս նամակ գրողներ ունե-
 նալուդ անունդ կտորի, օտուուն մնաս : Պուն
 գիտես, խելքդ ինչպէս որ կտորէ անանկ ըրէ .
 ես ըսելիքս ըսի . հաւնողը թող աւելի աղէկ
 խրատ մը տայ ես մտիկ կրնամ, անանկ խըս-
 տապարանոց սոյնն չեմ . բայց բանիս գայ նէ
 կրնդունիմ, չէ նէ՝ պատճառը կը ցուցունեմ :
 — Կը յուսամ որ շուտով պիտի խնայունես թէ
 ինչ կըխորհիս ըսածիս վրայ, դուիս ելլալու ճամ-
 բայ է, թէ պարապ տեղը թուղթ ու մելան
 վառնեցինք ու քուսն աչքէս վազելով գրե-
 ցինք այսչափ : Լանկայի

Ե.Օ.Գ.Ե.ՅԻՆ

Ալենք թէ յառաջիկայ ուրբաթ օր՝ որ է
 յուլիս 17, ազգային Երեսօրիականաց Բնդհա-
 նուր ժողովը պիտի գումարի հրաւիրանք ամե-
 նապատիւ Սրբազան Պատրիարք Զօր :

Տարակոյս չկայ թէ Սրբազան Զօր այս հը-
 րաւերը փութով գարման բերելու համար է աղ-
 քային Պատրիարքարանի արդի տխուր վիճակին,
 որ ծանրացած է մանաւանդ այս օրերս՝ Քաղա-
 քական ժողովականաց գրեթէ բոլորին հրաժա-
 րելովը :

Ե.Ս վերջին հրաժարմանց պատճառ կհա-
 մարուի այն տեղեկագիրը՝ որ անցեալ երեքշաբ-
 թի օրը (յուլիս 30) Պատրիարքարան ուղղը-
 ունցաւ քուէարկութեան Քննիչ յանձնաժո-
 ղովին կողմանէ :

Հատկին իմացան որ Քննիչք տեղեկա-
 գրով կձանուցանեն թէ՛ նոյն օրը, որ ըստ ու-
 թոյման Բնդհանուր ժողովոյ ժողոված էին Քա-
 ղաքական ժողովոյ վեց հրաժարեալ անդամոց
 տեղ ուրիշներուն ընտրութեան համար տրուած
 քուէներուն արդիւնքն ամփոփել, 51 գիր ըս-
 տացի եւ, որոնց 29 ը միայն մասնական ընտ-
 րութեան համար քուէ կպարունակեն եղեր, իսկ
 22 ը բաց է ըաց պահանջներ եւ Քաղաքական
 ժողովոյ հրաժարումն ու նորոգումը : — Ե.Ս
 արդեանց վրայ պէտք եղած անօրինութիւնն ը-
 նել իրենց ձեռնհասութենէն վեր համարելով
 ծանուցեր են Սրբազան Պատրիարք Զօր, խընդ-
 րոյն լուծումը թողովը որու որ անկ է :

Քննչաց տեղեկագրին այս ոճն և հետ-
 ղհետէ տեղի ունեցած հրաժարականներն հարկ
 դրած են Սրբազան Զօր վրայ խնդիրը ներկա-
 յացընել Բնդհանուր ժողովոյն, և արժան ե-
 ղած անօրինութիւնը խնդրել անկէջ :

Տեսնենք, ինչ վախճան կուենայ :

Երկու տարիի մօտ ժամանակէ ի վեր յոյնք
 պնդելով թէ Իսկիւտարի ազգային գերեզմա-
 նատան մէջ իրենք ալ մասն ունին, վերջապէս
 մեր անհոգութեամբը, կամ՝ եթէ չենք սխալի,
 թողտուութեամբը . . . յաջողեցան ուզած տե-
 ղերին արձարան մը շինել : Ե.Ս շինութեան
 արդեւանը համար ազգայնոց կողմանէ թէ և բա-
 ւական ջանքեր եղան, բայց ապարդիւն մնացին,
 որով հարկ եղաւ խնդիրը Կայսերական բարձ-
 րագոյն Վատարանին ներկայացընել . և բաւա-
 կան ժամանակէ ի վեր երկու ազգաց կողմանէ
 մէկմէկ երեսփոխան դատ կվարեն : Սակայն
 յոյնք այս պարագայիս մէջ ալ հանգարտ չեն
 կենար, և իւր թէ բոլոր գերեզմանատունը (ու-
 թուն և ոչ մէկ մասն իրենց ըլլալուն կրնան ըս-
 տուգութիւն մը տալ,) իրենցն ըլլար, չեն ու-
 ղեր որ հայք՝ որոնց սեպհական իրաւունքն է
 գերեզմանատունը, ապահովութեամբ իրենց
 վախճանեալներն ամփոփեն հոն : Իրենց գրա-
 ւած տեղէն շատ հեռու եղող թաղի մը մէջ
 ալ հանգիստ չեն թողուր հայ ննջեցեալ մը,
 որով մեծ յուզման մը պատճառ եղան և ամ-
 բողջ աղք մը անարդեցին, որուն պատասխա-
 նատուութիւնը խիստ ծանր է :

Վարչապետական գործ մ'է այս, որ հինգ-
 շաբթի գիշեր յունաց կողմանէ տեղի ունեցեր
 է յիշեալ գերեզմանատան մէջ : Ե.Ս գործոյն
 հեղինակներն են քանի մը տեղացի յոյնք, ու-
 թոնց համար կրտսի թէ՛ տեղոյն յունական
 խորհրդարանէն խրատուեր են :

Հաւաստիկ եղելովութիւնը : Առջի օրը առա-
 ւօտուն ազգային ննջեցեալ մը՝ Տ տարեկան տը-
 ղայ մը կթաղեն գերեզմանատան մէջ : Կոյն մի-
 ջոցին քանի մը յոյն թէ և կուզեն արգիլել թա-
 ղումն, բայց Տեսչութեան ղինուորաց վրայ հաս-
 նելուն կհրաժարին իրենց դիտաւորութենէն ու
 կմեկնին :

Սակայն գիշերը ժամը վեցին ասենները
 դարձեալ քանի մը յոյն նոյն թաղէն կհանեն
 ննջեցեալ և կտանին գերեզմանատան վարի ծայ-
 րը ազգային արձարանին դուռը կձգեն : Քանի
 մը ազգայինք կտանեն այս գործը և փութով
 կերթան իմաց կուտան թէ տեղոյն Տեսչութեա-
 նը և թէ ազգային Խորհրդարանաց, որով ան-
 միջապէս բաւական ձերբակալութիւններ կըլլան :
 Հաս չանցիր, եղելութիւնը կիմանայ նաև բա-
 րեպաշտ հասարակութիւնը, և առտուն կանուխ
 գերեզմանատուն կփութան հետցհետէ աղքա-
 յին պատուոյն և անբռնաբարելի իրաւանցը նա-
 խանձախնդիր եղող ազգայինք : Քանի մը ժա-
 մէն հոն կհասնին նաև քանի մը բարձր Վաշտունա-
 կալք և Քննիչք, ինչպէս նաև բաւական զօրք
 շփոթութիւն մը չլսատահելու համար : Սրբա-
 ղան Զօր կողմանէ ալ գերապատիւ Կերտէս
 Եպիսկոպոսն և ուրիշներ կփութան հոն և կը
 յորդորեն ցաւած ժողովուրդն որ իւր սովորա-
 կան հանգարտութեանն ու համեստութեանը
 գէմ չգործէ, թէ՛ իրաւունքն իրն է, և թէ՛
 աներկմիտ ըլլայ՝ որ Կայսերական արդարասէր
 Կառավարութիւնը երբէք անպատիւ չթողուր
 այսպիսի դատապարտելի յանդիմութեան մը հե-
 ղինալներն ու անոնց խրատունները : Եսկէց ետ-
 քը պէտք եղած պաշտօնական քննութիւններն
 ըլլալով Տեղեկագիրն ուղղուեցաւ Բ . Պրան,
 և հրաման եղաւ ննջեցեալն իր առջի տեղը թա-
 ղել : Սակայն ժողովուրդն և ննջեցելոյն ծը-
 նողքն այս ամբարշտական գործոյն վրայ սաստիկ
 ցաւած և միանգամայն գերեզմանատան մէկ մա-
 սին յոյներէն յանիրաւի գրաւուելուն վրայ ար-
 դարացի ցառամբ լն՝ զմուսելով անթաղ պա-
 հել կպահանջէր, մինչև որ իր իրաւունքը լաւ
 մը յայտնուի, և օգոստոսիս Սուլթանին բար-

ձրը և բարեխնամ՝ կամայը հակառակ գործուած
 այս անթողի անարգանաց գործոյն հեղինակու-
 թիւնը չարաչար պատժուի : Ե.Սպէս ննջեցեալը
 բաւական ժամեր անթաղ մնաց ըստ խնդրանաց
 ժողովրդեան, և խուճ մը ղինուոր մնացին հոն
 ի պահպանութիւն : Սակայն գիշերուան ժամը
 վեցին մօտ վերջապէս ժողովուրդը ղեջանելով
 Սրբազան Պատրիարք Զօր թախանձանացը, —
 որ քանի մը ժամէ ի վեր հոն եկած էր, թոյլ
 կուտայ թաղման՝ համողութեամբ թէ ձանցուած
 է իր իրաւունքը, և թէ՛ այս ձանալման մեծ ա-
 պացոյց մ'է ննջեցեալը դարձեալ իր առջի տե-
 ղը թաղուելու համար տրուած պաշտօնական
 բարձր հրամանը, որուն համար և ոչ որ ի յու-
 նաց կրցաւ բողբել, կամ՝ եթէ իրաւունք մ'ու-
 նէր, յայտնել ու պաշտպանել, ինչպէս ըրաւ
 Զայ Զասարակութիւնը :

Իսրեբրդէն արժանահաւատ անձի մը յու-
 նիս 30 թուով գրած նամակէն կիմանանք թէ
 տեղոյն ազգային վիճակը գոհացուցիչ չէ : Կա-
 մակագիրը դառնապէս կգանդատի Եւաջնորդին
 անհոգութեանն համար : « Ժողովուրդը զըր-
 կուած է, կըսէ, յառաջագիմութեան համար
 ամեն կարևոր միջոցներէ . նախակրթարան մը մի-
 այն ունի, և ան ալ հոգեվարքի մէջ է, որուն
 վրայ անտարբեր աչք կնայի Եւաջնորդին՝ հա-
 կառակ իւր նուիրական պարտաւորութեանը, որ
 ունի անտարակոյս իրեն խնամոցն յանձնուած
 թշուառ ժողովրդեան » :

Ե.Ս և ուրիշ դատապարտելի թերութիւն-
 ներ Եւաջնորդին համար գրեկէն յետոյ՝ գո-
 վութեամբ կխօսի տեղոյն երեւել ազգային-
 ներէն մեծայարգ մահտեսի Պօղոս աղայի աղքա-
 սիրութեանը վրայ, որ ցուցուցեր է և կցուցընէ
 եղեր այլեայլ պարագաներու մէջ . և անհրա-
 ժեշտ պարտք կհամարի իրեն՝ ի դիմաց ընդհա-
 նուր քաղաքացւոց հրապարակաւ շնորհակալ ըլ-
 լալ յիշեալ պատուարժան անձին : Միանգա-
 մայն կցաւի որ Եւաջնորդը փութանակ պաշտ-
 պան և աջակից հանդիսանալու այսպիսի ազգա-
 չէնանձանց՝ թշնամութեամբ կվարուի անոր հետ,
 և կուզէ ապարդիւն ընել անոր օգտակար ջան-
 քը, ու վհատեցընել զանի ի վնաս վիճակին :

Կամակագրին այս գանգատներն՝ որ կընէ
 Եւաջնորդին համար, և գովութիւններն՝ որ կը
 խօսի մահտեսի Պօղոս աղային վրայ, չեմք կրնար
 հրապարակել և չգիտալ յիշեալ վիճակին աղ-
 քայնոց վրայ : Երթան կհամարիք յիշեցընել
 Եւաջնորդին իւր անփութելի պարտաւորութիւն-
 ներն : Ենիկա, պէտք է, իւր ժողովրդեան ըստ
 ամենայնի հանգստեանն ու յառաջագիմութեա-
 նը համար ջանադիր գտնուի, աջակցի գտնուած
 աղքատէր անձանց և շնորհակալութեամբ քաջա-
 լերէ զանոնք : Կերեայ թէ մոռցեր է իր այս
 պարտաւորութիւնները, որով ժողովրդեան ար-
 դար հակակրութեանն ու գանգատանացը տեղի
 տուած է, զորս կրնայ ջնջել ի թէ՛ փոխէ այ-
 սուհետե իւր ընթացքը . արթննայ ինքն, ու
 արթնցընէ իրեններն :

Վանք մեր շնորհակալութիւնը հրապարա-
 կաւ մատուցանելու մահտեսի Պօղոս աղային իւր
 ազգասիրական գործոցն համար, և խնդրել որ
 յարատեւ իւր բարիքը ջանիքը մէջ, որոնց ար-
 դեանց յիշատակը յաւիտեան անմոռաց կմնայ
 նամակագրին նման երախտագէտ եղող բոլոր ազ-
 գայնոց սրտերուն մէջ, և ժողովուրդը կորհնէ
 իւր անունը :

ՆՈՒՆԵՆԵՐ

Մայրութեան մէկ հոգեկալ բառը :

Մօտերս փարիզի շոգեկալքին դժբաղդու-
թիւն մը պատահելով՝ ճամբորդներէն շատերը
մեռան : Վաջ կին մը գիտնալով որ իր երկու
զաւակներն այս շոգեկալքով պիտի գային , ար-
տասուալից կ'ընէ իր մէկ բարեկամին՝ երթալ
ու տեղեկութիւն առնելու համար : Բարեկամը
տրտմութեամբ կ'ազատնայ և զաւակներուն մէ-
կուն կորստեան դժբաղդ լուրը կ'ըսէ խեղճ մօ-
րը : Չգիտէր ինչպէս արտասանէ մեռնողին ա-
նունը , և յուսալով որ մայրը խորութիւն ու-
նի իր երկու զաւակացը մէջ և մէկն աւելի կը
սիրէ միւսէն , մեռնողին անունը դեռ չյայտնած
կ'հարցնէ :

— Երկուքին որն աւելի կ'սիրես :

— Օ, այն , որ մեռաւ , կ'պատասխանէ մայրը :

Մարդ մը տանը ծախքերը հաշուելու հա-
մար իր սենեակն առանձնացած ատեն , գրացի-
ները սոսկումով տանը վերնայարկին բռնկիւր
կիմացնեն : “Վացէք , կնիկան ըսէք , կ'ալա-
տասխանէ առանց այլայլելու . չէք գիտիր որ ես
տնական գործերու չեմ խառնուիր” :

Լմերիկայի ինքնուր թաղաքին մէկ լրա-
գրին մէջ կ'օշկարար մը հետեւեալ գիտերը կը
ծանուցանէ : Վաղաքին մէջ գործածուելիք կօ-
շիկ՝ 225 տօլա (1215 ֆրանք) . կօշիկ մը ե-
րեսը կամ տակը նորոգելու համար 140 տօլա
(756 ֆրանք) . հեծեղազօրի կօշիկ՝ 250 տօլա
(1350 ֆրանք) . կէս կօշիկ (պօթիկ) 16 տօ-
լա (594 ֆրանք) :

Լմեն մարդ գիտէ սա առակը թէ “ամուս-
նութիւնը վիճակահանութիւն մ'է” . — Հա-
րուստ ամերիկացի մը ցալգազօսի (սուրբ) մը
մէջ գտնուելով ուր տիկնանց և օրիորդաց շը-
քեղ խումբ մը կար , խօսակցելու ատեն ժա-
մանակ գտաւ աղաչելու բոլոր երիտասարդ աղ-
ջիկներն ու այրինը , որ իրենց անունը իրեն
ըսելու բարեհաճին , զորս՝ այս նպատակաւ պատ-
րաստուած թուղթերու վրայ գրեց : Եւս գոր-
ծողութենէն վերջը բոլոր գրուած մանր թուղ-
թերը գլխարկին մէջ դրաւ , և խնդրեց նոյն տա-
նը մեծ տիկնանէն որ բռնէ . ու ինք ձեռքը դը-
խարկին մէջ տանելով , թուղթ մը անուն մը
քաշեց առաւ : Լմենք գործին վախճանին կրտ-
պասէին : Լմերիկացին բացաւ թուղթը և բարձր
ձայնով կարդաց “Օրիորդ Եղիսաբէթ Վ. . . .”

— Ո՛ր է օրիորդ Եղիսաբէթը , հարցուց :

— Եհն հոս է , պատասխանեց տեղւոյն
մեծ տիկինը , և ձեռքովը երիտասարդ՝ թուի ,
խիստ գեղեցիկ և յափշտակիչ կերպարանքով
աղջիկ մը ցուցուց :

Լմերիկացին յառաջացաւ և ցած ձայնով
բարեւելով ըսաւ . “Օրիորդ , կուզեն իմ ձեռ-
քըս , անունս ու ստացուածքս ընդունել” :

Եղջիկը կարմրեցաւ և պատասխան մը տը-
ռաւ , որ հաջիւ ըսելի եղաւ և ոչ մէկը բան
մը հասկեցաւ :

Ս'երջապէս երկրորդ օրն ամուսնացան , և
կըսուի թէ երկուքն ալ իրարմէ շատ գոհ են :

Բազմածնութեան չքնաղ դէպ մը տեղի
ունեցած է վերջին ատեններս ի Վաղիկա :

Ուրիշ անունով գործաւորի մը կինը՝ որ
արդէն վեց զաւակ մայր է , և անոնց հինգը
կ'ապրին եղեր , երեք մանչ զաւակ մէկէն ծնե-
ր է : Եսոնք կնքելու տարած ատենին բաւական
հետաքրքրական տեսարան մ'եղեր է պառաւ
գայեակին բաղկացը մէջ երեք տղայք իրարու
քով տնսնելը :

Տանիմարայի մէջ ամուսնութեան ատեն
գործածուած սովորութիւններուն մէջ մէկ հին
սովորութիւն մ'ալ կայ : Ի նուէր հարսանեաց
կընծայեն հարսին խող մը , ոչխար մը ու կով
մը . իսկ փեսային՝ մորուկ (թայ) մը , շուն
մը , կատու մը ու սագ մը :

Եսպիսի սովորութեան մը ինչ նշանակու-
թիւն ունենալը չգիտնալով , կ'արծուի որ այս
կենդանեաց վրայ տեսնուած պակասութիւննե-
րէն զանոնք հեռու կեցընելու համար է : Ինչ-
պէս խօշն աղտեղի է . ոչխարն՝ անհոգ . կովը՝
ծոյլ . մորուկը՝ շուտափոյթ . շունը՝ կուռասէր
ու խածանող . կատուն՝ անհաւատարիմ , և սա-
գը ապուշ է :

Ես սովորութիւնը Եղիսի մէջ ալ կայ
եղեր :

Սպանիոյ մայրաքաղաքին՝ Մատրիտի մէջ
Լէֆօնս իշխանին ձիակրկէսին մէջ առանց մաշի
ձի մը ներկայացուած է : Եսիկա արդարեւ սքան-
չելիք մ'է . բոլոր մարմնոյն վրայ բնաւ մաղ մը
չունի . մարմնոյն ամենէն վրայի մորթը մարդկա-
յին մորթին գոյնին նման է , և այնքան թա-
փանցիկ՝ որ երակներն որոշ կտեսնուին : Պոլին
ծայրը խորձ մը մաղ կայ , և մորթը շատ բա-
րակ ըլլալուն՝ ամեն աշխատութեանց չարմարի :

Լրագիրը կ'հրատարակեն թէ Նիւ Եօքի
մէջ անցեալ ամսոյն 11 ին գիշերը չափազանց
ցուրտ եղած է :

Լոնտայի Վանթօրպլի մայրեկեղեցւոյն
մէջ սե հնդիկ եպիսկոպոսի մը օծումը տեղի
ունեցաւ Սամուէլ Վրօլթի անունով : Ես
առաջին անգամն է որ սե մը Լոնտայի մէջ ա-
սանկ բարձր աստիճանի մը կ'օչուած է :

Լոնտայի օրական լրագիրը օրը 248000 օ-
րինակ կտպուին ընդ ամենը , որ ըսել է տարին
77,376,000 օրինակ : Երաթական բոլոր լը-
րագիրը շաբաթը 2,263,000 օրինակ կտպուին
ընդամենը . տարին՝ 117,686,400 օրինակ : ()-
րական և շաբաթական լրագիրներն ամենը մէկ-
տեղ առնելով տարին 195,062,400 օրինակ կը
տպուի , որ 1860 ին թղթի համար սահմանուած
տուրքը վերցուելէն յառաջ 118,799,200 օրի-
նակ էր : Պէտք է գիտնալ որ այս թուոյն մէջ
չեն Լոնտայի զանազան կուսութեանց մէջ գրա-
նուած 400 հատի չափ լրագիրները , որոնք
ըստ մեծի մասին Լոնտայի մէջ կտպուին :

Վաղղիական լրագիր մը հետեւեալ նշանա-
ւոր հարսանիքը կ'աւտմէ :

Լոնտայի—Եւրօպայի նահանգին մէջ անցեալ
ամիս մէկ հօր և մէկ մօր զաւակներ , երկու եղ-
բարք և մէկ քոյր մի և նոյն օրուան մէջ ա-
մուսնացած են ի ներկայութեան բազմաթիւ հը-
րաւորեալներու և հետաքրքիրներու : Ս'եց ա-
մուսնացեալք մի և նոյն նահանգէն են :

Փարիզի մէջ հարուստ տիկին մը տեսնե-
լով որ իր չքեղ անուն սիրելի շնկը քանի մ'օրէ
ի վեր բան չուտէր , բժիշկ մը կ'կանչէ՝ կարծե-
լով թէ հիւանդ է : Բժիշկն ամենայն խնամով
քննելէն և զանազան հարցումներէ յետոյ յայտ-
նեց թէ շնկին հիւանդ չէ , այլ նախանձու վառ-
ուած է թուլթակի մը հօն բերուելուն և տի-
կինէն չափազանց սիրուելուն համար : Եւ ար-
դարեւ տեսաւ տիկինն որ խեղճ Օրթթ տըր-
տում դէմքով ու արտասուալից աջք թուլթակի
կնայէր : Ուստի անմիջապէս հեռացուց անկէ
թուլթակը , և զարմանք տեսաւ որ շնկին առաջ-
ուան պէս զուարթանալով՝ դարձեալ զենք գրգ-
ուել սկսաւ :

Ես գէպքը կուրախացնէ զմեզ , որով-

հետեւ կ'յուսանք թէ այսպէս քիչ քիչ նախան-
ձու մոլութիւնը բանականաց քովի կ'էն հեռանա-
լով՝ կերթայ կ'հանգչի անբաններու վրայ , որոնց-
մով այնչափ մեծ չարիք մը չկրնար գործել :
Թուլթակի մը անհանգստութեանը միայն պատ-
ճառ կրնայ ըլլալ . . . :

Միլանի մէջ երիտասարդ պարկեշտ և ա-
մենուն սիրելի գեղագործ մը մեռած գտեր են
առտու մը իր անկողնոյն մէջ :

Եսիկա առջի օրը շատ զուարճութեամբ ան-
ցուցած է իր բարեկամացը հետ առանց ամենեւին
տրտմութիւն մ'ունենալու :

Պառկելէն յառաջ երկու նամակ գրած է .
մէկն իր հօրը , և միւսը՝ գեղարանին տնօրինին՝
հետեւեալ խմատով :

“Եւ չեմ ուզեր ապրիլ . մահուանս հա-
մար ուրիշի վրայ մի՛ կ'ապագծիք , և թէ որ թոյ-
նը իսկոյն չազդէ , սեղանին վրայ սրած դանակ
մը պատրաստած եմ . ան իր գործը պիտի կըր-
նայ տեսնել : Իմ մահուանս պատճառը գաղտ-
նիք մ'է , զոր Եստուած միայն կրնայ գիտնալ” :

Ես գրելէն վերջը թոյնին բաժակը ձեռ-
քը անկողնին մօտած ու խմած է :

Կերելի թէ անմիջապէս թունաւորուեր ու
վախճաներ է :

ՆՈՒՆԵՆԵՐ

Մէրճանը Իմամ՝ ալի խանի վերնայարկի
11 թիւ սենեակին մէջ յարգոյ Պ . Մալխաս
Վերէստէճեան պատրաստ է ամեն փափաքողնե-
րու սովորեցնել բիւսնօ , քէման , բանն , առ-
մօնի , կրթառ , թամպուլու և ուրիշ այս տե-
սակ նուագարաններ . միանգամայն ոտքի խաղեր :

ԳԼԱՐԱԿԱՄ ԵՎ ՍԵՆԱԿԱՄ ԵՎ ՍԵՆԱԿԱՄ
ՆԵՐԸ : Ես վէպը՝ որ իր բարոյական նկարա-
գրովը կրնայ կարեւոր դաս մ'ըլլալ թէ օրիոր-
դաց և թէ ծնողաց , աշխուսալից Տիրուհի Լը-
թիսով թարգմանած է գաղղիարէնէ :

Երբ տեսանք զասի՝ արդարեւ չափազանց ու-
րախացանք , որովհետեւ գրեթէ այս առաջին ան-
գամն է որ հրապարակաւ կտեսնուի գործ մը , որ
է արդիւնք երկասիրութեան ազգային ուսումնա-
կան () օրիորդի մը :

Եւեղորդ կ'համարիմք ըսել թէ ջերմ հա-
մակրութեան և ընդունելութեան արժանի է :

Կծախուի Մէրճանը գրաւաճառ Պ . Պաղ-
տասարի խանութը :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶՈՒՅՆՈՒՆԵՐ

- ՎԱՆ . Միքայիլ Աղա Տ . Առողմեան :
ՊՐՈՒՍԵՑ . Թէ ո՞րքն Աղա Քայլօնեան :
ԿԱՐԷՆ . Տ . Գրիգոր Տ . Միմասեան :
ԻԶՄԻՐ . Աղա՛ աղա Ղօնաճեան :
ՏՐԱՊԻԶՈՆ . Խաչատուր Աղա Լիմասեան :
ԿԵՅԱԼ . Խաչատուր Աղա Մանուէլեան :
ՊԱՐՏԻԶԱԿ . Թորոս Աղա Միմասեան :
ՔԵՐԱՍՏՈՆ . Վերդ Աղա Խ . Մաղմանեան :
ԹՈՂԱԿ . Գեորգ Աղա Սէֆերեան :
ԱՏԱՆԱ . Նաղարէթ Աղա Դահլազեան :
ԱՏԱՆԱԶԱՐ . Մ . Յակոբ Աղա Տ . Գրիգորեան :
ԵՐՈՒՍԱԿԱՆ . Եսայի վարդապետ :
ՄԱՆՁԵՍԹԻՐ . Յովհաննէս Աղա Գափաճեան :
ՊԱԹԱԿԱՆ . Գրիգոր աղա Նահապետեան :
ՓԱՐԻԶ . Պօղոս աղա Արփաճեան :
ԻԶՆԻՄԻՏ . Մեղքոն , Վ . աղա Տէր Արիստաքէսեան :
ԿԱԼԿԱԹԱ . Յովհաննէս աղա Ալիաթեան :
ԱՂԵԿԱՍԱԿԱՆ . Դաւիթ աղա Յակոբեան :
ԱՄԵՐԻԿԱ . Զորայ աղա Թեոփոթեան :
ԹԵՔԵՐԵԱՂ . Ընթերցասիրաց բանգարան :
ՍԵՐԱՍԵՐԱ . Պետրոս աղա Պալիօեան :
ՍԱՄՍՈՆ . Խաչատուր աղա Սալեան :
ՀԱԼԷՊ . Մ . Մանուկ աղա Բրուտեան :
ՔՂԻ . Մեղքոն աղա ձաքեմիթեան :

ԽՄԲԱԳԻՐ	ՏՆՕՐԷՆ
Մ . Բ . Ինքնօժեան	Հ . Ս . Լեւոնեան
Ի ՏՊ . Թ . Տիւլիճճեան	Կ . Պ . ԲԵՐԲԵԺԻ ԽԱՆ